

Граѓанска мрежа за
спречување на конфликт
на интереси во јавната
администрација

МАКЕДОНСКИ МЕДИУМИ
ИНСТИТУТ ЗА

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

Граѓанска мрежа за
спречување на конфликт
на интереси во јавната
администрација

СУДИР НА ИНТЕРЕСИ И КОРУПЦИЈА НА ЛОКАЛНО НИВО

Истражување на јавното мислење од февруари-март 2015 година

Мај 2015

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ Скопје (ИДСЦС) и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

Граѓанска мрежа за
спречување на конфликт
на интереси во јавната
администрација

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

Издавач

Институт за демократија „Социетас цивилис“ Скопје (ИДСЦС)
Крагуевачка 2, 1000 Скопје, +389 2 75 330 535

За издавачот

Марко Трошановски, претседател на ИДСЦС

Автори

Јован Близнаковски
Миша Поповиќ

Лектура

Винета Огненоска Талимџиоска

Граѓанска мрежа за
спречување на конфликт
на интереси во јавната
администрација

Истражувањето на јавното мислење и публикувањето на овој извештај е спроведено во рамки на проектот „Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација“, финансиран од Европската Унија и имплементиран од Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ Скопје (ИДСЦС), Институтот за економски стратегии и меѓународни односи „Охрид“ (ОИ) и Македонскиот институт за медиуми (МИМ). Содржината на публикацијата на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

1

Изразените гледишта во никој случај не ги рефлектираат гледиштата на Европската Унија.

Граѓанска мрежа за
спречување на конфликт
на интереси во јавната
администрација

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

Содржина

Резиме на главните заклучоци	3
Вовед	4
Методолошки пристап	4
Политички и општествен контекст	5
Наоди и заклучоци	6
Негативни перцепции за нивото на транспарентност на единиците на локалната самоуправа	6
Зголемување на бројот на коруптивните трансакции	9
Намалена доверба во институциите при пријавување коруптивни активности	10
Понатамошно зацврстување на перцепциите за општествените практики поврзани со коруптивни активности	11

Граѓанска мрежа за
спречување на конфликт
на интереси во јавната
администрација

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

Резиме на главните заклучоци

Истражувањето открива дека преовладуваат негативни перцепции за нивото на транспарентност на единиците на локалната самоуправа.

Во периодот меѓу 2014 и 2015 година се бележи пад на перцепцијата за транспарентност на општинската администрација.

Половина од граѓаните сметаат дека тендерите во општините не се доделуваат праведно, а четвртина од граѓаните не се доволно запознаени со тој процес.

Четвртина од граѓаните целосно се согласуваат со изјавата „фирмите блиски до општинската власт секогаш имаат предност при тендерите“.

Скоро две третини од сите граѓани сметаат дека процесот на вработување во општинските администрации е отворен и достапен исклучиво за луѓе блиски на партијата на власт во општините.

Се бележи извесно зголемување на бројот на коруптивни трансакции меѓу 2014 и 2015 година и намалување на отпорот кон притисок од корупција. Во исто време, извесен дел од администрацијата го зголемила својот интегритет одбивајќи понуда за мито. Во 2015 година имало 115 076 трансакции во кои било побарано и дадено мито во општините, што е значително зголемување во споредба со 2014 година, за кога се проектирани 72 935 такви трансакции.

Регистрирано е и опаѓање на потенцијалот за пријавување корупција кај надлежните институции и другите актери. Во 2015 година, во споредба со 2014 година, зголемен е процентот на граѓаните кои не би пријавиле корупција. Секој четврти граѓанин воопшто не би пријавил, а намалена доверба е регистрирана кај скоро сите надлежни институции.

Скоро половина од граѓаните целосно се согласуваат дека во Македонија никој не може да се вработи ако не е член на политичка партија; повеќе од половина целосно се согласуваат дека државата е одговорна да обезбеди работа за граѓаните; а 4 од 10 граѓани целосно се согласуваат дека во Македонија праксата „услуга за услуга“ е широко развиена појава.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

Вовед

Овој извештај ги претставува наодите од истражувањето на јавното мислење спроведено во периодот 19 февруари – 2 март 2015 година во рамки на проектот „Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација“. Целта на истражувањето е да собере податоци за перцепциите, ставовите и искуствата на испитаниците во однос на низа прашања поврзани со судирот на интереси и корупцијата на ниво на единиците на локалната самоуправа, но и со напредокот на Македонија во однос на ЕУ интеграцијата.

Во продолжение на овој извештај се претставени наодите од истражувањето поврзани со судирот на интереси и корупцијата. Наодите за перцепциите во однос на напредокот на Македонија во ЕУ интеграцијата се содржани во посебен извештај, достапен на веб-страницата на ИДЦСЦ (www.idscs.org.mk).

Во овој извештај претставени се наодите од вкупно 10 прашања. Податоците се пренесени наративно, преку табеларен приказ и преку графикони.

Прашањата од истражувањето спроведено во 2015 година се идентични со прашањата користени при првото истражување на јавното мислење во рамки на „Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација“ од март 2014 година.¹ Во овој извештај, кај некои од прашањата е преземен компаративен пристап, при што се споредуваат добиените резултати од 2014 и 2015 година за да се презентираат идентификуваните трендови, но и најголемите отстапувања во добиените податоци.

Анкетните истражувања спроведени во 2014 и 2015 година ги истражуваат темите за транспарентност, корупција и судир на интереси низ две широки перспективи. Првата перспектива ги испитуваше праксата и перцепциите на граѓаните за специфични теми како, на пример, подмитување или спроведување на јавните набавки. Втората перспектива ги испитуваше перцепциите за поголемата слика, како очекувањата за однесување на претставниците на општините и претпоставената институционална култура.

Во извештајот, незначително малцинство се употребува за одговори до 10% од примерокот, мало малцинство за одговори меѓу 10% и 25% од примерокот, малцинство за одговори меѓу 25% и 40% од примерокот, значително малцинство меѓу 40% и 50%, мнозинство за одговори меѓу 50% и 70% и големо мнозинство за над 70% од примерокот.

Методолошки пристап

Податоците се собрани преку теренска анкета, лице - в лице, на примерок од 1603 испитаници со статистичка грешка од +/- 2,5%. Анкетата се спроведуваше на македонски и

---

¹ Резултатите од истражувањето во март 2014 година се достапни во следниот извештај: Близнаковски Ј. (2014) *Судир на интереси и корупција на локално ниво. Истражување на јавно мислење во март 2014 година*. Институт за демократија „Социетас Цивилис“. Скопје. Мрежно место: <http://idscs.org.mk/images/anketi/anketa-sudir-na-interesi-korupcija-17072014.pdf>

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

албански јазик. Во примерокот беа вклучени лица постари од 18 години, а неговата структура беше определена од критериумите: пол, возраст, етничка припадност, образование и од рамномерна регионална распределба. Анкетата беше спроведена од агенцијата SWOT Research (<http://www.swot.com.mk/>) од Скопје.

Од вкупно 1603 испитаници, вклучени во примерокот:

- според **пол**: 49,6% се мажи, а 50,4% жени;
- според **возраст**: 20,1% се од 18 до 29 години, 20,0% од 30 до 39 години, 18,5% од 40 до 49 години, 17,7% од 50 до 64 години и 23,7% над 65 години;
- според **образование**: 19,7% се со основно и помалку, 49,7% со средно и 30,6% со вишо или високо;
- според **етничка припадност**: 69,9% се Македонци, 22,1% Албанци, 2,5% Турци, 2,2% Роми, 2,1% Срби итн.
- според **работниот статус**: 14,3% вработени во јавниот сектор, 27,4% вработени во приватниот сектор, 19,6% невработени, 8,8% домаќини/ки, 6,8% студенти и ученици и 20,8% пензионери.

Политички и општествен контекст

При почетокот на собирањето на истражувачките податоци беше започнато објавувањето на прислушуваниите разговори од страна на опозиционата политичка партија СДСМ, кои откриваат индикации за бројни коруптивни скандали кај носителите на највисоките државни функции. Постои можност некои од резултатите претставени во овој извештај да се под влијание на непосредниот ефект на откриените корупциски скандали преку објавувањето на прислушувани разговори.

Воедно, државата веќе подолг период е во состојба на политичка криза, чиј резултат е неучеството на поголемиот дел од претставниците на опозиционите партии во дел од институциите. Ваквата состојба придонесува до поопшто намалување на довербата на граѓаните во државните институции.

Земјата е и во продлабочена состојба на блокада во евроинтеграцискиот процес, произлезена од неможноста да отпочне преговори за влез во Европската Унија. Последниот извештај за напредок за 2014 година, според многу мислења, беше најнегативниот по ЕУ перспективите на земјата во последните неколку години.

Наоди и заклучоци

Негативни перцепции за нивото на транспарентност на единиците на локалната самоуправа

Истражувањето открива перцепција на граѓаните за ниска транспарентност на општинските администрации и единиците на локалната самоуправа. Доколку се агрегира скалата за оценување на перцепциите (целосно транспарентна и умерено транспарентна) може да се види дека околу половина од испитаниците и во 2014 и во 2015 година сметаат дека живеат во транспарентни општини. Но, во 2015 година се забележува пад на перцепциите за транспарентноста на општините. Додека во 2014 таа била кумулативно 54,6% во 2015 година изнесува 49,1%, резултат кој претставува мало намалување.

П1. Кое од следните тврдења најдобро ја отсликува работата на општинската администрација во Вашата општина?	2014	2015
целосно транспарентна	13,2	9,3
умерено транспарентна	41,4	39,8
умерено нетранспарентна	19,9	23,5
целосно нетранспарентна	12,7	12,4
не знам	11,5	14,6
без одговор	1,3	0,5
вкупно	100	100

Воедно, се бележи мало зголемување на бројот на испитаници кои ја идентификувале работата на општинската администрација како нетранспарентна. Во 2014 година, 32,6% од испитаниците одговориле со умерена или целосно нетранспарентна, додека во 2015 година тој процент е зголемен на 35,9%.

Слично како и во 2014, и во 2015 година се забележуваат значителни разлики помеѓу перцепциите на испитаниците кои работат во јавниот сектор и останатите испитаници. Може да се каже дека постојат два различни светогледи помеѓу овие категории на испитаници. Така на пример, во 2015, кај 22% од вработените во јавниот сектор преовладува ставот дека општините се целосно транспарентни што кај сите останати категории не преминува 10%. Уште поинтересно е што во 2014 година ваквиот став бил распространет кај дури 35% од вработените во јавниот сектор, што претставува значително намалување за само една година.

На прашањето дали испитаниците сметаат дека тендерите во општината во која живеат се доделуваат праведно, еден на секои пет испитаници имаат таков впечаток. Тоа е намалување од безмалку 7% споредено со март 2014 година. Од друга страна, секој втор граѓанин има впечаток дека тендерите во неговата општина не се доделуваат праведно. Секој четврти граѓанин не знае да даде одговор на ова прашање, резултат што упатува на ниска запознаеност на граѓаните со начинот на кој што се трошат општинските средства.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

П2. Која од следниве изјави е поблиска до Вашиот став?	2014 %	2015 %
Имам впечаток дека тендерите во мојата општина се доделуваат праведно.	27,0	20,2
Имам впечаток дека тендерите во мојата општина не се доделуваат праведно.	47,3	49,9
не знам	22,2	25,2
без одговор	3,6	4,7
вкупно	100	100

Вработените во јавниот сектор, значително повеќе од останатите, сметаат дека тендерите се доделуваат праведно. Таквиот став е присутен кај 36% од оваа категорија, што споредено со 2014, кога било скоро 52%, е значајно намалување. Сега, вработените во јавниот сектор се скоро поделени, односно 38% сметаат дека тендерите се доделуваат неправедно. Кај сите останати категории на граѓани според работен статус доминира ставот дека тендерите се доделуваат неправедно, со исклучок на пензионерите.

Дополнително, во 2015 година, само незначително малцинство од 6,3% воопшто не се согласува со изјавата „Фирмите блиски до општинската власт секогаш имаат предност на тендерите“. На скала од 1 до 5, каде „1“ значи „воопшто не се согласувам“, а „5“ значи „целосно се согласувам“, секој четврти испитаник одговара со „5 – Целосно се согласувам“ на тврдењето дека фирмите блиски до општинската власт секогаш имаат предност на тендерите (25,2%). Високи 42,8% од сите испитаници одговориле со една од повисоките оценки „4“ и „5“, а секој петти испитаник одговорил со „3“.

П3. Фирмите блиски до општинската власт секогаш имаат предност на тендерите.	2015 %
воопшто не се согласувам	6,3
2	7,3
3	20,9
4	17,6
целосно се согласувам	25,2
не знам	10,7
без одговор	12,1
вкупно	100

Како и во другите случаи, вработените во јавниот сектор отстапуваат од претставениот тренд на согласување со ова тврдење. Секој петти испитаник вработен во јавниот сектор воопшто не се согласил со изјавата (оценка „1“) или одговорил со оценка „2“ (20,4%). Останатите групи во категоријата „работен статус“ во поголема мера се согласуваат со тврдењето.

Скоро две третини од сите испитаници (63,7%) сметаат дека процесот на вработување во општинската администрација е отворен и достапен за луѓето блиски на партијата на власт во општините. Наспроти тоа, малцинство од сите испитаници (26,7%) смета дека тој процес е отворен и достапен за сите граѓани. Овие податоци во скоро еднаква мера се поклопуваат со податоците добиени при истражувањето во март 2014 година, а тоа укажува на цврста и неменлива перцепција на граѓаните за карактерот на процесите на вработување во

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

општинската администрација. Воедно, овие резултати се поклопуваат и со други истражувања кои упатуваат на изразена партизација на државните институции.²

П4. Каков сметате дека е процесот на вработување во општинската администрација во Вашата општина:	2015 %
отворен и достапен за сите граѓани	26,7
отворен и достапен за луѓе блиски на партијата на власт во општините	63,7
не знам	7,9
без одговор	1,7
вкупно	100

Погледнато според работниот статус, повторно воочливи се разлики во перцепцијата кај вработените во јавниот сектор во споредба со останатите категории. За 41,6% од испитаниците, вработени во јавниот сектор, процесот на вработување е отворен и достапен за сите граѓани, додека тоа е случај само со 24,7% од вработените во приватниот сектор, 22% од невработените, 19% од студентите и учениците, 23,1% од домаќините/домаќинките и 29% од пензионерите. Сепак, мнозинства испитаници од сите категории, вклучително и оние вработени во јавниот сектор, сметаат дека процесот на вработување е отворен и достапен само за луѓе блиски на партијата на власт во општините. За споредба, во 2014 година 48,6% од вработените во јавниот сектор сметале дека процесот е отворен и достапен за луѓето блиски на партијата на власт, додека во 2015 година овој процент е зголемен на 51,7%. Испитаниците Македонци веруваат повеќе од испитаниците Албанци дека процесот на вработување е отворен и достапен за сите граѓани (29,5% наспроти 20,2%).

Од друга страна, резултатите потврдуваат дека работата во јавниот сектор отвора повеќе можности за влијание врз вработувањата отколку кај другите групи. Така, кога испитаниците беа прашани дали влијаеле врз вработување на некој што им е близок, 29% од испитаниците во јавниот сектор одговориле потврдно. Ова се разликува од општиот тренд каде 22% од испитаниците откриле дека искористиле таква можност еднаш или неколку пати. Ова сугерира дека вработените во јавниот сектор се во поповолна положба во нивните социјални кругови, можејќи повеќе од другите да влијаат за нечие вработување.

П5. Колку пати до сега сте ги искористиле Вашите лични познанства, контакти и влијание да влијаете за вработување на Ваш близок	2015 – вкупно %	Вработен во јавен сектор %
еднаш	10,9	17,1
2 до 5 пати	8,1	9,7
повеќе од пет пати	2,8	2,8
никогаш	74	66,4
не знам	2	1,5
без одговор	2,2	2,5
вкупно	100	100

² На пример, партиската припадност е препознаена како најчеста форма на дискриминација во државата според Барометарот за еднакви можности. Види: Поповиќ, М., Михаиловска Ј. (2013) Барометар за еднакви можности – 2013 [интернет]. Скопје, Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС).

Зголемување на бројот на коруптивните трансакции

Истражување на искуството со подмитување во готовина, услуги или подароци претставува значаен дел од истражувањата за корупција. За разлика од перцепциите, овој инструмент овозможува проектирање на степенот на корупција во пракса, што понатаму претставува основа за изведување на оценка на ефикасноста на активностите за контрола на корупцијата. Секако, треба да се има предвид методолошкото ограничување на овој инструмент во анкетните истражувања, бидејќи коруптивната пракса претставува општествено непожелно однесување. Во таа смисла, постои веројатност дека одреден број на испитаници нема да одговорат искрено на прашањето, односно нема да пријават дека учествувале во корупција. Сепак, ваквиот инструмент е веќе широко прифатена пракса во истражувањата бидејќи и покрај конзервативните проценки кои ги дава (најчесто проектира помалку од реалното) претставува еден од ретките механизми за независна проценка на ефикасноста во справувањето со корупцијата.

Во истражувањето беше поставено прашање за искуството во однос на нудење и давање мито. Процентуално гледано, се забележува зголемување на исплатата на мито споредено со 2014 година, кога тоа изнесувало 2% а во 2015 година, изнесува скоро 7%. Истовремено, се забележува и зголемување на нудење на мито и ситуации кога тоа е прифатено. Така, во 2014 година таквите ситуации биле распространети кај 4,5% додека во 2015 тоа пораснало на 7,1%.

П6. Какво е Вашето искуство во однос на давање/барање подароци/пари/услуги во општината?	2014 %	2015 %
побарано и не дал	10,6	8,8
побарано и дал	5,4	5,6
понудил и не било прифатено	1,6	3,3
понудил и било прифатено	4,5	7,1
исплатил преку подарок – пари – услуга	2	6,7
немал таква ситуација	72,4	65,6
не знам	2,9	3,6
нема одговор	3	3,8

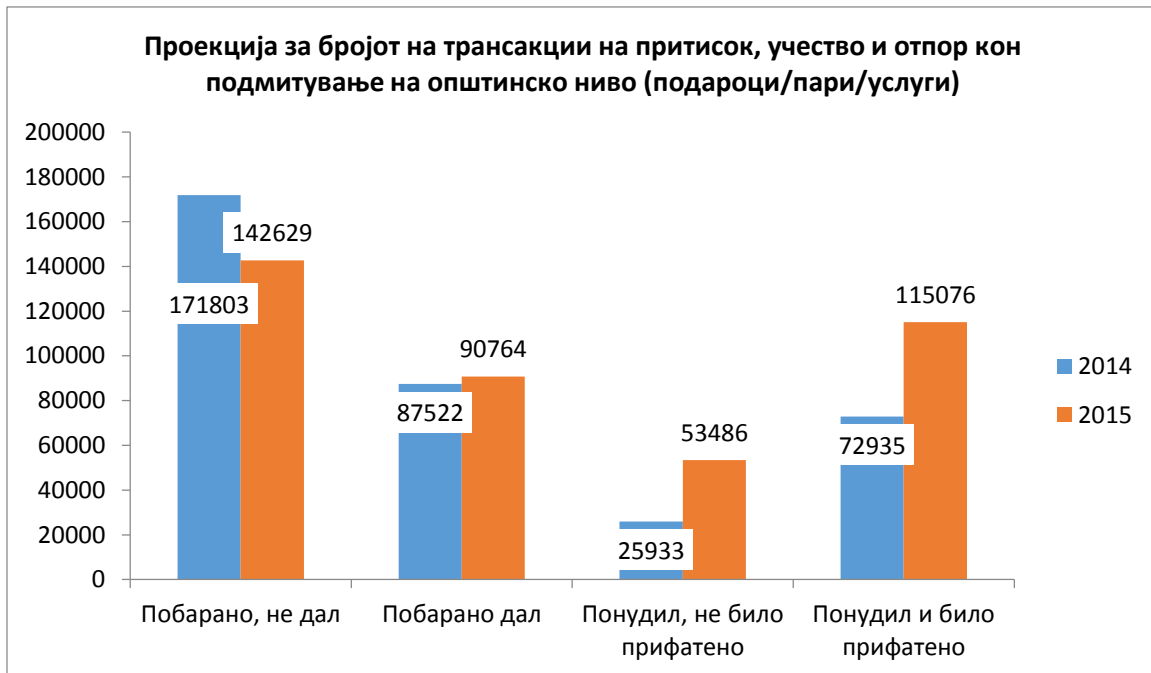
Напомена: бидејќи прашањето овозможува повеќе одговори, збирот е над 100%

За подобра илустрација, со ваквите резултати се прави проценка на бројот на трансакции кои се случиле во годината. Процентите кои се добиени се проектираат на големината на возрасната популација во Македонија³ и се добива проекција за минималниот број на трансакции.

Резултатите покажуваат мешана пракса. Се забележува зголемување на интегритетот кај општинските службеници кои пак одбиле понуда во 53 486 случаи што е подобрување, споредено со претходниот период. Сепак, ова е сериозно засенето од големиот скок на случаи каде што понудата била прифатена. Според проекциите, во 2015 година имало 115 076 понуди за мито кои биле прифатени што е скок од повеќе од 40 000 трансакции.

³ Според проценките на Државниот Завод за статистика, во 2013 имало 1.620.785 жители над 18 години.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

Намалена доверба во институциите при пријавување коруптивни активности

Еден од клучните механизми во сузбивање на корупцијата претставува пријавување на корупцијата кај институциите. Фактор кој значајно влијае врз овој механизам е довербата на граѓаните во институциите надлежни за борбата против корупција.

Резултатите покажуваат благ пад на довербата за пријавување корупција кај Министерството за внатрешни работи (МВР). Додека во 2014 година, 24% од граѓаните би пријавиле подмитување во МВР, во истражувањето во 2015 тоа е случај кај безмалку 20%. Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК), медиумите и невладиниот сектор не успеале да мобилизираат повеќе доверба во периодот помеѓу двете истражувања, односно кај нив нема значителни промени.

Меѓутоа, тоа што го покажуваат резултатите е зголемување на недовербата, односно дефетизмот околу можноста да се пријави корупција. Во истражувањето спроведено во 2014 година, 19,4% од испитаниците не би се обратиле доколку се жртва или сведок на корупција. Сега, во 2015 година, таа бројка се зголемила на 25,5% односно секој четврти граѓанин на Република Македонија не би пријавил корупција.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

П7. На кого би му се обратиле доколку некој Вас ви побара подарок/пари/услуга или доколку сте сведок на некој друг кога му барале?	2014 %	2015 %
советот на општината	3,2	4,7
месната заедница	2,0	1,3
градоначалникот	9,4	10,3
пратеник	0,8	1,3
медиуми	10,9	9,3
НВО	9,6	7,9
ДКСК	12,3	10,6
МВР	23,8	19,8
јавно обвинителство	2,0	1,2
друг	1,1	0,9
не би се обратил	19,4	25,5
не знам	4,1	5,9
без одговор	1,4	1,4
вкупно	100	100

Понатамошно зацврстување на перцепциите за општествените практики поврзани со коруптивни активности

На скала од 1 до 5, каде „1“ значи „воопшто не се согласувам“, а „5“ значи „целосно се согласувам“, скоро половина од сите испитаници (49,4%) во целост се согласуваат со тврдењето „Во Македонија не може никој да се вработи, освен ако не е член на политичка партија“. Дополнително, 18,2% се согласуваат со тврдењето, но со оценка „4“, а 14,3% со оценка „3“. Само незначително малцинство од испитаниците (6,5%) воопшто не се согласуваат со тврдењето.

Вработените во јавниот сектор во извесна мера отстапуваат во степенот на согласување со тврдењето дека без членство во политичка партија не е можно вработување. Вработените, генерално, и оние во јавниот и оние во приватниот сектор во помала мера целосно се согласиле со тврдењето од останатите категории. Така, додека 39,6% од вработените во јавниот сектор и 43,8% од вработените во приватниот целосно се согласуваат со тврдењето, мнозинство од испитаниците од останатите групи во категоријата „работен статус“ го сториле истото – 51,9% од невработените, 53,9% од домаќините/домаќинките и 53,4% од пензионерите. Студентите и учениците во најголема мера целосно се согласиле со тврдењето – дури 68,6% одговориле со оценка „5“.

Во истражувањето во 2014 година, само 23,2% од вработените во јавниот сектор потполно се согласиле со тврдењето „Во Македонија не може никој да се вработи ако не е член на политичка партија“, додека во 2015 тоа е случај со дури 39,6% од тие испитаници.

Изразените гледишта во никој случај не ги рефлектираат гледиштата на Европската Унија.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

П8. Во Македонија не може никој да се вработи освен ако не е член на политичка партија.	2015 %
воопшто не се согласувам	6,5
2	8,9
3	14,3
4	18,2
целосно се согласувам	49,4
не знам	1,8
без одговор	0,9
Вкупно	100

Дополнително, на иста таква скала, мнозинство од сите испитаници (54,1%) целосно се согласуваат со тврдењето „државата е одговорна да обезбеди работа за граѓаните“, додека само 5,9% воопшто не се согласуваат. Мало малцинство од 19% одговориле со „4“, а 15,8% со „3“. Големо мнозинство од 73,1%, од сите испитаници на оваа скала, одговориле со двете највисоки вредности на согласување („4“ и „5“), додека многу мало малцинство од 10,4% одговориле со двете најниски вредности („1“ и „2“).

Повторно, овие податоци во скоро еднаква мера се поклопуваат со податоците од истражувањето во 2014 година. Очекувањето дека државата е најважен актер за обезбедување на вработување, наспроти приватниот сектор, е карактеристика на македонското јавно мислење веќе подолг период. Ваквото јавно мислење претставува погодна основа за појава на клиентелизам и развивање на клиентелистички мрежи финансирани со државни ресурси.

П9. Државата е одговорна да обезбеди работа за граѓаните	2015 %
воопшто не се согласувам	5,9
2	4,5
3	15,8
4	19,0
целосно се согласувам	54,1
не знам	0,5
без одговор	0,1
Вкупно	100,0

На иста таква скала, каде „1“ значи „воопшто не се согласувам“, а „5“ значи „целосно се согласувам“, испитаниците беа прашани за тврдењето „Праксата „услуга за услуга“ е широко распространета во Македонија“. Само 3,5% од сите испитаници воопшто не се согласуваат со тврдењето, додека големо малцинство од 39% целосно се согласува со истото. Дополнително, 23,8% од испитаниците одговориле со „4“, а 22,2% со „3“. Незначително малцинство од 7,1% одговориле со „2“.

Вработените во јавниот сектор во помала мера од останатите категории целосно се согласуваат со тврдењето – 29% наспроти 40% од вработените во приватниот сектор, 42,5% од невработените, 35% од домаќините/домаќинките, 38,9% од студентите и учениците и 44,7% од пензионерите.

Изразените гледишта во никој случај не ги рефлектираат гледиштата на Европската Унија.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

П10. Праксата „услуга за услуга“ е широко распространета во Македонија.		2015 %
воопшто не се согласувам		3,5
2		7,1
3		22,2
4		23,8
целосно се согласувам		39,0
не знам		3,8
без одговор		0,7
Вкупно		100

Изразените гледишта во никој случај не ги рефлектираат гледиштата на Европската Унија.

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација
Проектот е финансиран од Европската Унија

ИДСЦС е граѓанска организација основана во 1999 година од група на интелектуалци собрани околу идејата за демократија, солидарност и цивилно општество. Мисијата на ИДСЦС е поддршка на развојот на демократските процеси преку промоција на креирање на политики базирани на истражување, анализи и консултација со засегнатите страни. ИДСЦС го истражува развојот на доброто управување, владеењето на правото и европските интеграции на Македонија. ИДСЦС има мисија да ја помогне граѓанската вклученост во носењето на одлуки и да ја зајакне партиципативната политичка култура. Преку зајакнување на слободарските вредности, ИДСЦС придонесува на соживот помеѓу различностите.

Други истражувања на ИДСЦС:

Близнаковски Ј. и М. Поповиќ (2015) *Јавното мислење за аферата прислушување: Анкета на јавно мислење*. Институт за демократија „Социетас Цивилис“, Македонски центар за меѓународна соработка, Телма телевизија. Скопје.

Дамјановски, И. (2014) *Јавното мислење и македонскиот процес на пристапување кон Европската унија*. Институт за демократија „Социетас Цивилис“, Фондација Конрад Аденауер во Република Македонија. Скопје

Близнаковски Ј. (2014) *Судир на интереси и корупција на локално ниво. Истражување на јавно мислење во март 2014 година*. Институт за демократија „Социетас Цивилис“. Скопје

Близнаковски Ј. (2014) *Перцепции за ЕУ интеграцијата на Македонија. Истражување на јавно мислење во март 2014 година*. Институт за демократија „Социетас Цивилис“. Скопје

Мангова, И. (2013) *Дали антикорупцискиот модел дава резултати во Македонија? Клучни фактори кои го прават еден модел успешен*. Институт за демократија „Социетас Цивилис“. Скопје

Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација

Истражувањето на јавното мислење и публикувањето на овој извештај е спроведено во рамки на проектот „Граѓанска мрежа за спречување на конфликт на интереси во јавната администрација“, финансиран од Европската Унија и имплементиран од Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ Скопје (ИДСЦС), Институтот за економски стратегии и меѓународни односи „Охрид“ (ОИ) и Македонскиот институт за медиуми (МИМ). Содржината на публикацијата на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.